

Notitie Inclusieve samenleving t.a.v. Informatuur M. Hamer (28 mei 2021)

Streven naar een inclusieve samenleving betekent streven naar een samenleving waarin iedere burger kan en mag meedoen en waarin mensen zich kunnen ontplooiën, zodat ze deelgenoot kunnen zijn van de maatschappij, in zowel het economische, het sociale als het culturele leven.

Het SCP benadert een inclusieve samenleving vanuit vijf maatschappelijke opgaven. Een maatschappelijke opgave betekent niet alleen een opgave voor politiek en overheid, maar ook voor bedrijfsleven én burgers. Deze maatschappelijke opgaven bestonden al en zijn door de coronacrisis verscherpt. Het is dus zaak om op korte termijn op herstel te sturen, waarbij het essentieel is om bijbehorende doelen en interventies op korte termijn te koppelen aan doelen en interventies op de lange termijn. En daarbij een brede-welvaartsperspectief te hanteren, zodat interventies in het ene domein niet los staan van (of strijdig zijn met) interventies elders.

Vanuit het perspectief van de inclusieve samenleving is hieronder bij elke maatschappelijke opgave de meest urgente beleidsopgave geformuleerd die de korte en lange termijn aan elkaar verbindt. Bij elk daarvan vraagt inclusie om het bestrijden van kansenongelijkheid.

Maatschappelijke opgave: Samenleven in verscheidenheid

Beleidsopgave: Stimuleer sociale samenhang en het tegengaan van sociale scheidslijnen

Korte termijn	Lange termijn
<ul style="list-style-type: none">● Verminder kansenongelijkheid op basis van segregatie naar opleidingen en etniciteit:<ul style="list-style-type: none">○ Zet in op goede, intensieve voor- en vroegschoolse educatie; pak laaggeletterdheid aan voordat jongeren van school gaan.○ De beste leraren inzetten op scholen met de meeste achterstand.○ Zorg dat mensen die zijn vastgelopen in bureaucratische systemen (door schulden of anderszins) door vroege signalering, adequate schuldhulpverlening en een sterke sociale advocatuur weer grip op hun leven krijgen.● Zet actief in op meer inclusief werkgeverschap en het bestrijden van discriminatie. De overheid heeft hier zelf als werkgever een voorbeeldfunctie in.	<ul style="list-style-type: none">● Stimuleer sociale samenhang in onderwijs en in wijken door gelijkwaardige ontmoeting en contact: minder categoriaal onderwijs, meer gemengde woonwijken, en sociaal werkgeverschap. Maak werk van burgerschapsonderwijs.

Maatschappelijke opgave: Zinvol en volwaardig meedoen (arbeidsmarkt)

Beleidsopgave: realiseer een goedwerkende arbeidsmarkt die crisis- en toekomstbestendig is. Maak naast werk ruimte voor zorgen en leren en help kwetsbare groepen snel.

Korte termijn	Lange termijn
<ul style="list-style-type: none">● Blijf bekende kwetsbare groepen (zoals minder geschoolden, mensen met een migratieachtergrond of arbeidsbeperking) en nieuwe kwetsbaren (zelfstandigen, mensen met long-covid) op de arbeidsmarkt actief steunen.● Geef snel meer prioriteit aan mensen met een arbeidsbeperking en pak structurele problemen in de participatiewet aan.● Toets de openings- en herstelplannen aan lange termijn doelen van hervorming arbeidsmarkt, zoals meer werkzekerheid en meer mogelijkheden werk, zorg en leren te combineren (zie bijv. Commissie Borstlap/SER).	<ul style="list-style-type: none">● Ontwikkel een brede visie op kwaliteit van werk en hervorming van de arbeidsmarkt en implementeer die. Maak naast werk ruimte voor zorgen en leren. Houdt in de uitvoering rekening met de wisselwerking hiertussen.● Vergroot de baankansen voor mensen met migratie-achtergrond, o.a. door arbeidsdiscriminatie aan te pakken.● Investeer in een toegankelijk en flexibel aanbod voor om- en bijscholing.● Verminder afhankelijkheid van flexibel werk met minder baan zekerheid en bescherming.

Maatschappelijke opgave: Zinvol en volwaardig meedoen (onderwijs en ontwikkeling)

Beleidsopgave: Investeer in de kwaliteit van onderwijs: de aanpak van kansenongelijkheid én goed personeel. Stimuleer talentontwikkeling en geef aandacht aan kwetsbare groepen.

<u>Korte termijn</u>	<u>Lange termijn</u>
<ul style="list-style-type: none">● Zorg bij het inhalen van onderwijsvertragingen en onderwijsachterstanden dat de investeringen ook bijdragen aan structurele verbeteringen in het onderwijs.● Geef aandacht aan kwetsbare groepen, let met name op (verdere) leerachterstand bij kinderen uit reeds kwetsbare gezinnen en wijken.● Reëel risico op lange termijn effect als jongeren niet meer tijd krijgen om op een passend niveau te worden geplaatst. Voorkom corona-diploma's.● Investeer in leraren (biedt ruimte om vooral les te geven).● Adviseer kansrijk: stel advies eerder naar boven bij.● Stimuleer stages en leerwerkplekken in overleg met bedrijven en sectoren, die meer duurzaam en innovatief zijn.	<ul style="list-style-type: none">● Versterk de basisvakken (lezen, taal, rekenen).● Verleng de brugperiode.● Stel voorwaarden aan effectiviteit van interventies voor ondersteuning en bijscholing en toets het effect.● Versnel wegwerken van het lerarentekort en investeer in de kwaliteit van het bestaand lerarencorps met als uitgangspunt: de beste leraar voor leerlingen met de meeste leerachterstand.

Maatschappelijke opgave: Zorg voor kwetsbaren in het sociaal domein

Beleidsopgave: Realiseer dat kwetsbare mensen de zorg, ondersteuning en kansen krijgen die ze nodig hebben door grondig bij te sturen in het sociaal domein.

<u>Korte termijn</u>	<u>Lange termijn</u>
<ul style="list-style-type: none">● Prioriteer kwetsbare groepen: jeugd met zware problematiek en mensen met een arbeidsbeperking.● Hou rekening met een groter beroep op zorgvoorzieningen in het sociaal domein gezien de ontwikkelingen in de vraag naar bijvoorbeeld GGZ; zorg dat de middelen op orde zijn.● Geef prioriteit aan capaciteit wijkteams om vroegtijdig een hulpvraag te signaleren. Zet sterker in op clientondersteuning.● Start mantelzorgondersteuning (zoals respijtzorg) zo snel mogelijk weer op.	<ul style="list-style-type: none">● Verbeter de toegang tot het sociaal domein door vereenvoudiging van regels en minder complexe routes● Zorg voor een realistisch beeld aangaande het doe-vermogen en eigen kracht van burgers, de daarbij behorende kosten, en dat alle burgers die zorg en ondersteuning nodig hebben in beeld zijn.● Werk opgavegericht, kijk over beleidskokers heen en zet het perspectief van de burger centraal. Hanteer een brede definitie: zoek verbindingen met flankerende terreinen, zoals schuldhelpverlening, (passend) onderwijs en medische of langdurige zorg.

Maatschappelijke opgave: Zorg dat burgers zich gehoord voelen, vertrouwen hebben in elkaar en de overheid

Beleidsopgave: Wees een betrouwbare, inclusieve overheid.

<u>Korte termijn</u>	<u>Lange termijn</u>
<ul style="list-style-type: none">● Wees als overheid duidelijk over wat je van mensen zelf verwacht en waar ze collectief op terug kunnen vallen.● Bevorder procedurele rechtvaardigheid. Dat verhoogt de kans op aanvaarding van beleid en de uitkomsten ervan. Mensen zullen beleid dat niet in hun belang is meestal accepteren als het in hun ogen eerlijk en rechtvaardig is.	<ul style="list-style-type: none">● Formuleer een visie op de samenleving vanuit breed welvaartspectief. Dat helpt bij het verbinden van de korte- en langetermijn keuzes en een integrale aanpak.● Benoem als overheid democratie en rechtstaat als uitgangspunt en investeer in het begrip daarvan en draagvlak daarvoor.

<ul style="list-style-type: none"> ● Wees realistisch en helder over aannames onder beleid (over bijv. zelfredzaamheid en beschikbaarheid van het sociale netwerk) en wat je van burgers, bedrijven en instellingen verwacht. ● Toets beleid, inclusief de gekozen instrumenten en regelingen, vooraf op uitvoerbaarheid. Toets noodzaak en urgentie: niet alles is op te lossen met overheidsbeleid. 	
---	--

Maatschappelijke opgave: [Zorg voor een evenwichtige maatschappelijke verdeling bij verduurzaming](#)

Beleidsopgave: Voorkom sociale verschillen bij de uitvoering van de klimaat- en energiedoelen. Realiseer een evenwichtige maatschappelijke verdeling bij de verduurzaming van Nederland.

<u>Korte termijn</u>	<u>Lange termijn</u>
	<ul style="list-style-type: none"> ● Vergroot de acceptatie van energieopwekking op land en zee door optimalisering van procedurele rechtvaardigheid. ● Maak stimuleringsmaatregelen voor huiseigenaren voor de energietransitie in huis (isolatie, van het gas af) breed toegankelijk, met bijzondere aandacht voor huiseigenaren met een krappe beurs.

Noot:

Deze uiteenzetting van het Sociaal en Cultureel Planbureau over een inclusieve samenleving op korte en lange termijn is gebaseerd op [‘Koersen op de samenleving’ \(Dossier formatie\)](#).